9. 9. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozpor evidence skutečných majitelů s právem EU a jeho dopad na veřejné zakázky

Evidence skutečných majitelů (dále jen „evidence“) zavedená zákonem č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů jako součást transpozice evropské směrnice, je součástí českého právního řádu již několik let.

Cílem zavedení této evidence bylo zprůhlednit vlastnické struktury a zajistit jejich transparentnost. Možností přístupu a nahlédnutí do evidence se má předejít páchání trestné činnosti, a to zejména praní špinavých peněz či financování terorismu. Do možnosti přístupu do této evidence však zasáhl Nejvyšší soud České republiky ve svém ***nedávném usnesení vydaném dne 25. 8. 2025****, sp. zn. 27 Cdo 1368/2024, ve kterém rozhodl, že zákonem umožněný přístup je v rozporu s právem EU, protože* ***nepřiměřeně zasahuje do ochrany soukromí a osobních údajů*** *garantovaných Listinou základních práv EU. Cílem tohoto článku je rozebrat základní aspekty tohoto rozhodnutí s ohledem na jeho možné dopady při zadávání veřejných zakázek.*

Průběh řízení před soudem prvního stupně a odvolacím soudem

Celé předmětné řízení započalo již v roce 2023, kdy Městský soud vyzval po zjištění, že evidující osoba nemá zapsané údaje v této evidenci, k odstranění nesrovnalosti v evidenci skutečných majitelů ve lhůtě 30 dnů od doručení této výzvy (usnesení) tak, že podá návrh na zápis skutečného majitele do evidence skutečných majitelů.

Toto evidující osoba neučinila, a tak Městský soud zahájil zákonem č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „**ZESM**“) předpokládané **řízení o nesrovnalosti**, ve kterém Městský soud opětovně vyzval evidující osobu, aby doplnila chybějící údaje (odstranila nesrovnalost) v evidenci skutečných majitelů. Toto evidující osoba opět neučinila, a tak Městský soud vyslovil nesrovnalost, a to k 1. 6. 2021 (tj. k účinnosti ZESM).

Tento závěr Městský soud vyslovil přesto, že byl obeznámen se závěry Soudního dvora Evropské unie ve věcech WM a Sovim (dále jen „**rozsudek WM a Sovim**“). Soudní dvůr v tomto rozsudku řešil, jakým způsobem mohou být informace o skutečných majitelích zveřejňovány v lucemburské obdobě evidence skutečných majitelů, aniž by docházelo k porušení práv na ochranu soukromého a rodinného života a práva na ochranu osobních údajů. Podle Soudního dvora **nesmí být tyto údaje obecně přístupné široké veřejnosti**, protože by to představovalo zásah do uvedených práv.

Proti tomuto rozhodnutí evidující osoba podala odvolání, kdy Vrchní soud v Praze toto rozhodnutí potvrdil a zdůraznil, že povinnost evidující osoby zapsat skutečného majitele trvá,
a to i s ohledem na závěry rozsudky Soudního dvora EU, který nemá přímá dopad na znění české právní úpravy.

Rozhodování Nejvyššího soudu

Proti tomuto rozhodnutí podala evidující osoba **dovolání**, kdy se domáhala zrušení usnesení odvolacího soudu, a to i s ohledem na to, že se odvolací soud (ale koneckonců i soud prvního stupně) **dostatečně nezabýval závěry Soudního dvora EU, na jehož základě musí být současná**

úprava ZESM považována za rozpornou s právem Evropské unie a nemůže tak být po evidující osobě vymáháno, aby tuto povinnost splnila.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí tomuto dovolání **vyhověl** a usnesení zrušil. Dal dovolateli za pravdu s tím, že zohlednil výše zmíněnou judikaturu v rozsudku WM a Sovim a zdůraznil, že česká právní úprava evidence skutečných majitelů je v rozporu se závěry judikatury Soudního dvora a zároveň v tomto rozsudku akcentovanými právy na ochranu soukromého práva a na ochranu osobních údajů dle Listiny základních práv EU. **Dle Nejvyššího soudu je povinnost pro evidující osobu zapsat údaje do této evidence spojena s následným zpřístupněním těchto zapisovaných údajů skrze přístup veřejnosti k těmto údajům, což může být v rozporu s výše zmíněnými právy zaručenými Listinou základních práv EU.**

Z tohoto důvodu tak Nejvyšší soud došel k závěru, že česká právní úprava ESM je v rozporu s právem Evropské unie a s ohledem na to není ani možné, aby ze strany státu byla vynucována povinnost, aby evidující osoby dle ZESM měly v evidenci skutečných majitelů zapsané údaje. To vše až do okamžiku než zákonodárce změní právní úpravu tak, aby odpovídala požadavkům judikatury Soudního dvora, ale zároveň i nově přijaté směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1640 ze *dne 31. května 2024 o mechanismech, které mají členské státy zavést za účelem předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o změně a zrušení směrnice (EU) 2015/849*, která náležitě reagovala na požadavky kladené na úpravu AML v rozsudku WM a Sovim.

Dopad na zadávání veřejných zakázek

Výše uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu může mít významný dopad na řadu právních předpisů, které pracují s ověřováním skutečných majitelů. Mezi ty patří i zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „**ZZVZ**“).

V rámci ZZVZ je ověření skutečného majitele **zásadní povinností zadavatele** při výběru dodavatele. Zadavatel je povinen, pokud se jedná o českou právnickou osobu, zjistit údaje o jejím skutečném vlastníkovi z evidence skutečných majitelů a tyto údaje uvést v dokumentaci o zadávacím řízení (§ 122 odst. 5 ZZVZ) s tím, že pokud však zadavatel nezjistí údaje o skutečném majiteli z této evidence, zákon předpokládá vyloučení tohoto potenciálního dodavatele (§ 122 odst. 8 ZZVZ).

V návaznosti na rozhodnutí Nejvyššího soudu je nyní otázkou, **jak by měli zadavatelé postupovat** vůči dodavatelům, kteří nemají zapsané údaje v evidenci skutečných majitelů.

Domníváme se, že v současné situaci **nelze vyloučit dodavatele pouze z důvodu, že nemá zapsané údaje v evidenci skutečných majitelů**. Zadavatel by v takovém případě riskoval, že své rozhodnutí postaví na právně sporném základě, což by mohlo vést k námitkám dodavatele a nutnosti opakování celého procesu při zadávání veřejných zakázek.

Takový postup může prodloužit celý proces zadávání veřejných zakázek, kdy, pokud budou existovat rozdílné přístupy zadavatelů k ověřování skutečného majitele, to může vyvolat nerovné zacházení s dodavateli a způsobení právní nejistoty ve vztahu k zadávacímu řízení. Z těchto důvodů **je vhodné přistupovat k ověřování skutečných majitelů co nejvíce opatrně a nepoužívat absenci zápisu v evidenci skutečných majitelů jako důvod pro vyloučení dodavatele**, dokud zákonodárce nepřijme novelu ZESM reflektující závěry Nejvyššího soudu.

Závěr

S ohledem na výše uvedené je nutné konstatovat, že dokud zákonodárce nepřijme novelu reflektující

závěry Nejvyššího soudu, může být celý právní rámec vycházející z povinností ZESM **vystaven značné právní nejistotě**, což může způsobovat významné problémy, a to i při zadávání veřejných zakázek. Z tohoto důvodu je tak nutné doufat, že na výše zmíněný problém bude zákonodárce schopen reagovat co nejrychleji a předejde tak možným právním problémům.

JUDr. Ing. Jan Vych,
advokát a partner

Mgr. David Šnajdr,
advokátní koncipient

Advokátní kancelář Vych & Partners, s.r.o.

Lazarská 11/6
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 517 466
Fax: +420 222 517 478

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nové nařízení EU o zadávání veřejných zakázek

- Zahraniční dodavatel v českých veřejných zakázkách: praktické a právní aspekty
- JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - SRPEN 2026
- Nerozdělení veřejné zakázky: legitimní postup, nebo skrytá diskriminace?
- Aktuální judikatura NSS ve věci veřejných zakázek: pět rozhodnutí s dopadem na praxi zadavatelů i dodavatelů
- JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVENEC 2026
- JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026
- JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - KVĚTEN 2026
- Hodnocení demo prostředí v IT veřejných zakázkách: užitečný nástroj, nebo cesta k netransparentnosti?
- JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - DUBEN 2026
- Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek – limity sdílení technického vybavení